

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14— "
 Pe 3 luni . . . 7— "
 Pe o lună . . . 2-40 "
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2— "
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și Țărănătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Reforma administrativă

Guvernul Khuen-Héderváry a luat în programul său politic și reforma administrației.

Cine nu dorește oare în Ungaria reforma administrației? Cine e mulțumit în țara aceasta cu administrațiunea? Înainte cu 40 de ani afirmase deja baronul Szenyey, că *administrația Ungariei e asiatică*; Grünvald Béla în renumita sa carte despre viața comitatelor ungurești, descrie în colorile cele mai negre grozăveniile administrațiunii ungurești și eri-alaltăeri se descoperă abuzurile ne mai pomenite din comitatul plin de nemeși al Hunedoarei.

Chiar și Ungurii încep să se îngrozească de vestita lor „varmeghie”. Și ce să zicem noi? Vai, noi am simțit mai îngrozitor bunătățile acestor „stâlpi ai Constituțiunii ungurești.” Fiți nouă mărturie voi, notari d'ai satelor românești, cari socotiți cel mai mare dușman al vostru șuba românească, voi, solgăbirae, cari sunteți mai răi, ca satrapii lui Xerxes de odinioară și mai fără suflet, decât pașalele turcești, cari stăpâneau odinioară aceste pluri cu mai multă dreptate și simț creștinesc, decât voi cari vă închinați la altarele cu cruce, dar în sufletul vostru purtați ura neîmpăcată pentru neamul nostru cel blând și îndelung răbdător, voi, cari fără pic de rușine dați jandarmilor porunca, să tragă în carnea românească și să verse sângele românesc.

Și dacă ar fi să ne compună ceva un „Tatăl nostru” patriotic, de bună samă fraza cea din urmă a rugăciunii va trebui să fie: „Și scapă-ne pre noi, Doamne, de administrația ungurească”.

Vrem dar. Ah, ce dornici suntem noi de reforma administrațiunii ungurești! Parcă simțim adiere de primăvară în suflet, când auzim numai de reforma administrațiunii.

Dar apoi ne gândim, chibzuim, ascultăm, cetim și iar ne îngrozim. Căci nimeni nu se gândește, să facă reforma aceasta în numele dreptății. Nimeni nu se gândește să ne scape pe noi de binecuvântările usturătoare ale administrațiunii ungurești, nimeni nu se gândește să mântuiască bietul popor de lipitorile, ce-i sug măduva vieții.

Să vedeți, ce zic dumnealor.

Guvernul declară, că administrația trebuie reformată; că în alcătuirea ei de acum nu este în stare să respingă atacul naționalităților; nu este în stare să pună zăgaz puternic în fața valurilor de viață ale neamurilor nemaghiare din țară. Oricât s'or împotrivi nemeșii, oricât de volnici vor fi „fibiraele”, cu tot sistemul admirabil al virilizmului de ale da prefectilor dreptul să candideze „spre liberă alegere” chiar și pe cel din urmă polițist din comune; oricât ar face jandarmii exercițiu de tir asupra frunților românești: cu autonomia comunală și municipală tot nu

merge. Căci totuși ici coala, se aleg și Români prin sfaturile sătești, prin reprezentanțele județene, se aleg chiar slujbași români, și așași nici decum nu vreau să se facă unguri, ba cutează chiar să și vorbească românește prin congregații. Aci se primejduiește ideea Statului național-maghiar și e păcat strigător la cer să se pângărească portretele saelor de ședințe ale comitatelor cu graiul străin al trădătorilor de patrie.

Așa își motivează Guvernul și partidul muncii naționale străduințele sale de a nimici autoritățile municipale și cele comunale. Tot ca să ne facă nouă, nemaghiarilor, traiul mai greu, mai nesuferit. Pentru asta vreau să treacă în slujba Statului toți slujbașii administrativi.

Partidele opoziționiste maghiare se opun statificării administrațiunii municipale și comunale. Mai întâiu pentru motivul istoric, că municipiile au fost în toate timpurile cetățuele de apărare ale *Constituției maghiare*, care va să zică ale privilegiilor clasei dominante a feudalilor, în timpurile mai nouă cele mai fervente instituții ale maghiarizării, ale nedreptății popoarelor nemaghiare.

Partidele opoziționale maghiare cer susținerea neștirbită a autonomiei municipale și comunale, ca mijlocul cel mai potrivit pentru împedecarea naționalităților nemaghiare de a ajunge vreodată la va-

SFORĂITORUL

de D. Anghel.

Necunoscută e împărăția neagră a somnului. Un mal întunecat se surpă între tine și lume și nu mai știi nimic. Nevăzut, celce poartă numele Somnului, își întinde mâna și-ți închide imperios pleoapele, sculptând la infinit fețele celor, peste care stăpânește.

Împărțitorul de visuri se pleacă peste fiecare căpătâiu și din lucrurile cele mai despărechiate, clădește palate, aruncă punți peste mări, pune codrii să alege, înjgheabă drame minunate ori comedii puerile și apoi pleacă nevăzut, cum a venit, în lumea lui fantastică.

Pe albul pernelor ori pe rustice căpătâie, sub pologuri de mătăasă ori sub uriașul polog brodat de stele al cerului, pe unde a trecut el, și după visurile ce li-a împărțit, cei adormiți mimează la infinit vieța fantastică cu dramele ori comedii ciudate ce se petrec în sufletele lor.

De aci, pe fețe chinuite în timpul zilei, se ating seninătăți de extaz, pe cele vesele tragice mahniri; pe altele severe și veșnic închise risului, ilarități bachice, pe acele ce ascund o conștiință neîmpăcată, spaima panice. Nu e o mască samene cu ceialaltă, e conștiința care se urcă pe față. Bunătate ori cruzime, blândețe ori sălbătăcie, voluptate ori ascetice aplecări, toate le spune magica oglindă a somnului. Apoi, unii mișcă buzele și șoptesc neînțelese cuvinte, alții cântă, mulți cer îndurare ori fac mărturisiri,

dar cei mai extraordinari din toți aceștia, sunt sforăitorii.

Fac ei oare atâta sgomot și tumult ca să nu-și audă glasul conștiinței? E oare o nevoie imperioasă a eului lor, care încearcă să se afirme până și în somn, sau poate vre-un defect de respirație, nu știu. Ceiace știu însă, este că gama sforăitorilor e nesfârșită. Sunete mai ciudate, nici un simfonist din cea mai modernă școală nu poate să găsească. Glasuri de pisici gătuite, aruncate într-un fund de trombon, murmure de batoze nehrănite bine, fluere de piculine, oftări de orgă, gargarisme de difterici, apoi dueturi de primadone decăzute și de tenori deveniți baritoni, ecouri și îngânări de cuc, tremoluri de violoncelle, chemări de ventriloc, în sfârșit toate fluerele, foșnetele, urletele, murmurele, crescând și descrescând, după fantazia sforăitorului.

Ca să poți răbda acestea, ar trebui să fii surd ca o piatră ori să ai nervi de oțel.

Să dormi cu un astfel de specimen, ar trebui desigur să faci probă de un devotament, care ar întrece orice închipuire, și sunt unele ființe devotate, cari totuși sunt în stare să îndure o asemenea tortură, căci sforăitul până acuma n'a fost prevăzut de legiuitor ca un caz de divorț.

Și eu, cu toate acestea am cunoscut o astfel de martiră, istorisea, cu ochii plini de lacrimi senatorul X. Treizeci de ani am sforăit ca o brută, pe toate tonurile, la urechea nevastei mele, fără ca ea să se fi plâns vre-odată. O viață întreagă am chinuit-o prin somn fără să

știu, până la moarte am urmărit-o cu vocalizele mele, fără să aud un cuvânt de protestare. Și după ce a murit ea, neputând să sufăr căpătâiul gol lângă mine, m'am însurat din nou. De astă dată însă n'am mai căzut peste o martiră, și noua mea nevastă, numai după câteva zile mi-a cerut să facem pat aparte. Prea delicată însă, pentru a-mi spune adevărata cauză, a înconjurat lucrul. Patima însă-i patimă, și eu fiind prea puțin deprins să dorm singur, ori chinuit de un gând de gelozie, am stăruit să aflu adevărul. Și am aflat atunci, ceea ce nu știam de treizeci de ani, am aflat că sforăii mai îngrozitor ca un hipopotam.

Abia ce adorm și pieptul meu puternic, ca un foi pus în mișcare, deslănțuie furtună. Sunete bizare pornesc și vibrațiile lor, fac să clinchete sticlele pe etajere, flacăra candeliei, ca bătută de vânt, începe să lupte și oscilează, hârțiile de pe mese își iau sborul prin casă, și toate cele parcă sunt apucate de ducă-se pe pustii.

Când sunt pe spate, după banchete ori mâncări copioase, fac variații de geamandură trezită de magan. Intors pe dreapta, sforăitul meu mișcă părul de pe tâmplele nevastei, desrobește fulgii ușori din pernă și-i joacă în aer, și atunci scot fluerături de viperă, signaluri lungi de sergent de stradă, piruituri de priveghetoare amețită. Pe partea inimei însă când mă întorc, atunci concertul se pare că devine cu desăvârșire infernal. Toate fiarele urlă în glasul meu, murmurul Simunului și al Crivățului umple odaia, voc contradictorii, venite ca din subterane urcă, și

lorarea politică în proporțiune cu însemnătatea lor numerică și cu serviciile prestate Statului.

Și statificarea vrea să se facă în contra noastră; și susținerea autonomiei se cere, ca fiind în contra noastră. Tot ce se face ori nu se face în Statul-Ungar se motivează cu nedreptățirea noastră. Ceeace e nedreptate pentru noi, e prezentat ca fiind în favorul Statului-Ungar. Sărăcia noastră e bogăția lui, nedreptățirea noastră este tăria lui, analfabetismul nostru, este cultura lui, amărăciuna noastră este bucuria lui.

Și noi protestăm împotriva acestei stări de asediu, în care suntem ținuti aici în țara, pe care noi o nutrim cu roadele muncii noastre și pentru care de o mie de ani vărsăm sângele nostru. Protestăm împotriva acestui mizerabil sistem de guvernare medievală, care se reazimă pe nedreptățire ca pe principiu de Stat.

Nu suntem învoiți cu statificarea administrațiunii, știind prea bine, că asta va să zică maghiarizarea desăvârșită a tuturor organelor municipale și comunale și nimicirea sfărâmurilor de drepturi, ce ni-a mai rămas în alcătuirea actuală a administrațiunii. Nu sântem învoiți însă nici cu dănuirea autonomiei de acum a municipiilor și comunelor, ci pretindem reforma administrațiunii pe temeiurile democratice ale adevăratei autonomii. Cerem arondarea după naționalități a comitatelor în scopul validității noastre politice. Pretindem mai presus de toate invalidarea instituției virilizmului, a rușinei acestei țări, și ștergerea dreptului de candidare a prefecților și pretorilor. Cerem votul universal, pentru alegerile comunale și municipale, precum și introducerea limbei locuitorilor în toate oficiile municipale și comunale.

Partidul nostru național va lupta împreună cu toți aceia, cari vor reforma administrațiunii în sens democratic.

mai poftiți de dormiți în aceeași odaie cu mine, dacă vă dă mâna...

Are dreptate, de sigur, nevasta cea nouă, dar sufletul bun și mare, ca biata răposata, mai ba.

Când am înțeles ce martir a fost biata femeie, cât de ridicol se poate părea faptul, față de atâta mărinimie, am cumpărat toate florile câte le-am găsit în târg, și m'am dus și i-le-am pus pe mormânt. Și de-atunci, cum până în ziua de astăzi, nu s'a găsit încă un mijloc de a se putea pune o surdina sforăitorilor, ca să nu fiu silit să divorțez, m'am resemnat și am făcut pat aparte.

Ca militar.

Un prieten. Bine, căpitane, de ce ești atât de tiran? Ce ai cu soția d-tale? De ce te cerți mereu?

Căpitanul. Domnule, sunt militar! și cautare îmi plac războaiele...

La tribunal.

— Acuzat, instrucția a stabilit că te-ai pus în capul unei bande de pungași...

— Ba deloc, domnule judecător, noi am fondat o bancă, dar... afacerea n'au mers!

O problemă de strategie politică

— Caracterizarea politicii Sașilor —
Atitudinea ce trebuie să păstrăm față de politica acestora —

Nu se poate găsi o mai bună caracterizare a politicii Sașilor, decât tocmai aceasta, exprimată în două cuvinte: strategie politică; — dacă e să ne folosim numai de termeni academici!

Poate s'ar mira unul ori altul, că se aduce chestiunea aceasta din nou în discuție. Dar Sașii din Ardeal sunt între împrejurările politice actuale, o putere. Ei sunt în stare — tocmai prin strategia lor în politică — să *stoarcă* guvernului maghiar jertfe, cari nu sunt de fel în concordanță cu serviciile, pe cari le aduc guvernului cei vre-o 10 deputați Sași. De aceea, noi cari pierdem pe urma strategiei Sașilor, vom agita neîncetat chestiunea.

Mai întâiu o îndreptare. Dacă și-ar lua cineva osteneala și ar urmări zi cu zi articolele politice din ziarul săsești, — căci în parlament nu vorbesc decât poate la poruncă, ori-când e vorba să cruțe 8 coroane pe an, prețul unui pasaport pentru România — și apoi ar fi de față la adunările consiliilor comunale, (îndeosebi în orașele cu populație săsească), la alegeri și la încălcările dezbateri, cari privesc industria și comerțul lor, ar putea stabili, că aproape fiecare *faptă* a politicianilor Sași este o corectură, o erată a celor *scrise* de aceiași politicieni. Un motiv, pentru care chestiunea săsească devine o „chestiune” pentru noi, Românii, cari — orice s'ar zice — încercăm din toate puterile să aducem onestitate, cinste, adevăr în luptele politice. Și știm că tocmai această luptă cinstită este cauza multor pierderi, pe cari le-am suferit, dar ea este totodată și mândria noastră.

*

De mult am fi dorit să scriem articolul acesta. Dar ne temeam, că ideia noastră ar avea înfățișarea unei deducțiuni teoretice, și necorespunzând stărilor reale, nu ar fi potrivit să o relevăm într'o discuție politică. Nici între presa noastră și a lor nu există o legătură mai strânsă. Nici ei, nici noi nu ne cetim reciproc articolele de fond. Nici ei nu ne laudă pentru lupta ce-o ducem, nici noi nu-i invidem pentru rolul politic al deputaților lor, care se aseamănă atât de mult cu rolurile jucate de actorul Moga din trupa teatrală a lui Bauer din Sibiu.

A fost un caz excepțional păruiala „fortissima” și „con brio” între „Gazeta Transilvaniei” și un ziar săsești, al cărui nume îmi scapă din memorie, spectacol ce s'a dat prin vara anului trecut. În articolele acelea se vorbea asemeni de politică cinstită și de oarecari sume de bani. Chestiunea adormi apoi pentru multă vreme, pentru ca să se ivească din nou în timpul alegerilor, când într'un oarecare cerc alegătorii Sași au refuzat orice înțelegere cu Românii trimițându-le vorbă, că atunci, când vor fi ei, Românii la putere, să facă și ei ce vor vrea și cum îi va tăia capul. A fost aceasta o declarație categorică. La inaugurarea gimnaziului din Sassebeș am primit încă o declarație, aproape tot atât de categorică. După aceasta a urmat ce-i drept „erată”

politică, declarațiile fruntașilor Sași din Sibiu în ședințele „Universității săsești”. Dar vom fi și noi atât de precauți să credem, că d-nii Wolff și Dörr au sărit atunci în ajutorul membrilor Români, d-nii Leményi și Vlad, numai din „precauțiune” și deoarece simpatizau personal cu d. Leményi. Nouă însă ni-se pare, că nu se poate face politică mai flustratică și mai puțin promițătoare decât sprijinindu-te pe simpatii personale. Acestea nu le zicem la adresa celor doi conducători Români, ci la adresa conducătorilor Sași, cari nu stau de partea noastră și în cazurile, când considerațiuni mai înalte i-ar putea determina, să sprijinească politica noastră naționalistă.

Imi închipuiesc, că o asemenea cântărire a motivelor a îndemnat și pe d-nul asesor Ivan să adreseze scrisoarea deschisă d-lui Brandsch. Prin urmare lumea românească se gândește și prin alte părți asupra deslegării chestiunii săsești. Ni-s'ar putea obiecționa, că aceasta este o chestiune „internă” a Sașilor, mai bine zis a comitetului lor. Noi vom răspunde, că ea ne interesează numai întrucât atinge și interesele noastre politice.

Prin urmare deslegarea:

În contra strategiei politice te vei apăra mai bine urmând singur un *alt* principiu strategic. Care este principiul strategic în politica Sașilor? Acesta: Mergem în public cu politicianii unguri; amestându-i și orbindu-i prin declarațiile noastre, date în fața lumii, ne vom ști la adăpostul oricăror atacuri, ne vom folosi de puterile noastre și de mijloacele, pe cari ni-le pun la dispoziție guvernele ungurești, și ne vom întări în cultură, în industria mare, în economie, la orașe și la sate; celor 200000 de Sași li-se poate ușor arăta, că aceasta e singura politică mântuitoare.

Pe Români îi vom mulcomi, ca în toate timpurile, angajând câte unul să măture cancelariile dela magistratul orașului ori punându-i să măture stradele. Dacă s'ar arăta nemulțumiți, le vom spune, că aliații noștri sunt Ungurii, și înaintea forței ei vor tăcea”.

Prin urmare: și cu Ungurii și cu Românii, dar de fapt nici cu unii, nici cu ceilalți. Căci dintre trei țări vecine, numai aceea, care rămâne neutrală și-și garantează neutralitatea din partea celorlaltor două, cari se războiesc, numai ea nu pierde nimic!

*

Când lucrurile stau astfel, fiecare om cu mintea întreagă va înțelege, că noi, Românii, ne luptăm cu *doi* inși, că lupta noastră nu mai este „luptă dreaptă”. Acest lucru l-am știut mai de mult și am încercat să ne ușurăm lupta câștigând pe Sași pe partea noastră. Le-am adus laude și le-am făcut complimente și continuăm cu astfel de momeli și astăzi. Zadarnic: Sașii le încassează ca la „Sparkasse” și trec înainte, tot înainte, ca în triumf, lăsându-ne pe noi în urmă cu gura cascată. Întrebăm: Mai îngăduie secolul al XX-lea o luptă politică cu astfel de mijloace? Răspundem de o mie de ori: Nu.

Care va fi atunci soluțiunea cea mai ușoară? A încerca să câștigi în Ungaria un ajutor (ne gândim la reprezentanții, consiliile orașelor și ale comitatelor) ar fi o încercare zadarnică, fiindcă Sașii sunt

doară totdeauna guvernamentali. Aceasta înseamnă pentru ținuturile locuite și de alte popoare, că Sașii reprezintă totodată și interesele Ungurilor. Rămâne cealaltă soluțiune: Ce nu ne-a răușit cu laude să încercăm cu forța, printr'o mișcare strategică. Să ne concentrăm puterile în partea opusă: în contra Sașilor! Să îi silim să părăsească lupta lor în două fronturi, să-i scoatem din duplicitatea lor politică.

Să ne gândim la urmări. Pentru Sași rămân două căi deschise: Una, cu noi. cealaltă, în contra noastră...

Deci în contra noastră! (Vorbim numai de ținuturile locuite deopotrivă de Români, Sași și Unguri). Avertismentul, ce-l dădură ei Ungurilor din Sibiiu*, arată până la evidență, că se tem de o alianță a Românilor cu Ungurii. Încă un motiv pentru noi de a urma această strategie. Temându-se de înfrângere, ei vor trece în tabăra Ungurilor pe față și fără nici o condițiune, fiindcă acum o fac aceasta, ca să se poată apăra. În momentul când s'a întâmplat aceasta, noi ne-am ajuns un scop: am rămas față în față numai cu un singur dușman. Evoluția mai departe? Se va face astfel: ei trec în tabăra ungurească; dacă atacurile noastre nu vor slăbi, ei se vor alia cu Ungurii în contra noastră și se vor bate lanțurile de înfrățire; — dacă ne gândim la strânsele legături sociale, cari există și astăzi între Sași și Unguri, ei încurând se vor înfrăți; având interese comune se vor contopi și vor pieri mai iute decât gândesc dispărând în masa intelectualilor Unguri. Principiul nostru strategic ar accelera numai procesul de descompunere al unui popor, care n'a voit să rămână un popor.

A doua cale: cu noi. Aceasta le-ar aduce o reabilitare politică. Căci nu li-ar mai putea zice nimeni, că sunt singurul popor din Ungaria, care de bună voie își pleacă grumazii în jugul necinstit. Le-ar aduce și o garanție a existenței lor. Căci noi, toate celelalte popoare din Ungaria, luptăm pentru egala îndreptățire a tuturor. Ar aduce luptei noastre, a celor uniți în numele aceleiași idei politice, în numele adevărului și dreptății, simpatiile puternicului popor german, care întocmai după-cum a putut împiedeca războiul ce era să izbucnească acum un an, va putea aduce, prin singura manifestare a simpatiilor sale în favorul celor nedreptății, și în această țară a Ungariei: pacea. Nici acest rol de onoare în luptele politice ale popoarelor, cari se luptă pentru dreptate, nu va putea aduce pe Sași în partida deputaților naționaliști? Am avea atunci dovada, că sunt lipsiți și de idealism. Și ca un memento le-am cifa vorbele unui cuminte francez: „Aurul și argintul seacă, dar virtutea, stăruința, puterea și sărăcia nu seacă niciodată“.

Să inaugurăm odată lupta și așa! Dar atunci să avem conducători, cari să nu apară numai cu scutul pe mâna stângă, ci să aducă și spada, cu care să lovească când e nevoie chiar și în prietinul necredincios.

„Contele Iuliu Andrassy și unitatea armatei“

Sub acest titlu publică puternica revistă „Oesterreichische Rundschau“ la un loc de frunte, un articol subscris de cunoscutul politician, azi ministrul căilor ferate, baronul Chlumecky.

Spicuiind istoria veacului trecut constată, că susținerea unei armate comune și puternice a fost apărută de cei mai însemnați politicieni ai Ungariei în decursul vremurilor.

Citând din cartea lui E. v. Wertheimer „Graf Iuliu Andrassy“, apărută nu demult, scoate în relief următoarele cuvinte ale lui Andrassy: „din principiu, apărarea Monarhiei este un interes maghiar și, că îndeplinirea dorinții de-a despica armata nu e numai pentru Monarchie, ci ar fi pentru Ungaria cea mai mare nefericire!“

Absurditatea maghiarizării armatei, o luminează foarte bine și potrivit autorul prin promemoria șefului militar baronul Beck' care cerințele Maghiarilor le respinsese cu următoarele cuvinte: „Prin împlinirea pretențiunii de despicare să naște armată națională, pe care în vremea cea mai scurtă ar pretinde-o și consecvent ar trebui s'o primească și Boemia, Galiția și Croația. Armata apucată în curând în vârtejul vieții publice, neputându-se reține de la manifestări politice, ar înceta de-a mai fi scutul tronului și Monarhiei, mai mult ar deveni o jucărie a patimilor politice. În momentul, când Croații, Români și Sârbi ar fi siliți să primească dela Maghiari legi militare și limbă, toți vor începe mai bine lupta de rasă, decât să se supună. Rusia însă pândeste prima pușcătură, pentru ca în alianța tuturor Slavilor să se năpustească asupra Austriei și pentru a începe lupta mare pentru rezolvirea chestiunii orientale“.

E mai interesantă însă pentru noi închierea care e următoarea:

„Susținerea armatei comune, unitare și puternice a fost pentru Andrassy tocmai o condițiune pentru susținerea Statului maghiar. Epigonii par a avea azi alte păreri. Ei, a căror stimă și reuerință e așa de mare față de eroii, cari în în luptă înțepită au creat Ungaria de azi, vreau totuși mai bucuros să imiteze pe oportuniștii acolora și de dragul vanității naționale și frazelor iresponsabile să atace siguranța propriului Stat. Așa ca și atunci, așa își va afla și trebuie să-și afle armata ocrotitorul său, care la laturea patronilor săi legiuiește, a Monarhului și Moștenitorului va pricepe să pareze toate atacurile primejdioase îndreptate contra Unității armatei!“

GLUME.

Se potrivesc.

Domnișoara Ersilia e mireasă. Alesul inimei ei e un brav tânăr doctorand în drepturi. Cum însă de-o vreme încoace ai noștri sunt luați la țintă de către censori, părinții euminți ai viitoarei tinere părechi au ținut să suspende defigerea cununiei până ce mirele va fi trecut peste ultimul examen, numit cenzură.

Dintr'o întâmplare ciudată frumoasa mireasă, o virtuoasă în ale artei muzicale, avea să debuteze într'un concert filantropic chiar pe aceeași vreme, când mirele sârmanul, avea să încerce trecerea prin focul cenzurei advocatiale. Era biata într'o stare sufletească escitată. Poate că chiar și din această pricină, tânăra artistă s'a întrecut de astădată pe sine însăși, stărnind aplauze frenetice. Publicul concertului, entusiasmă până la extrem, nu s'a liniștit până n'a primit întreagă piesa repetată a capo.

După concert, cu cine să comunice gentila artistă din tot largul inimioarei ei bucuria, care o resimțea asupra marelui succes avut, dacă nu cu mirele îndepărtat. Imediat expediază depeșa: Succes splendid. Aplauze neîntrerupte. A trebuit să repet toate a capo. Cum fi-a succes cenzura? aștept răspuns telegrafic. Mii etc. a ta E.

Vine răspunsul mirelui: „Felicitări ingerul meu, la grandiosul tău succes. Ne potrivim de minune. Eu măcar - că nu m'a aplaudat nimeni, repet și eu a capo. Ochii și mânușile etc. al tău I.“

Politica în Ungaria

Situația politică a Sașilor din Ungaria — Desbaterile în chestia băncei austro-ungare — Administrația ungu-rească — Politica în justiție — O risipă de 17 milioane — Românii și Ungurii.

Amintisem în N-rul de azi, conferința deputatului sas Emil Neugeboren, ținută în clubul german din Viena, la 19 l. c. despre politica Sașilor din Ungaria.

Conferențiarul prezintă situațiunea economică și politică a Sașilor ardeleni ca un imperativ categoric, care i-ar determina fatalmente la dubla luptă: în contra Statului maghiarizator ungar pe terenul pur politi, iar în privra Românilor. ce-i impresoară, și-i întetește — mai ales pe terenul economic. De-aci duplicitatea politice lor. În contrarietate cu celelalte naționalități, ei sunt politicește sprijinitorii tuturor guvernelor, ce se părăndează, perpetui guvernamentali, asigurându-și singur acest drept, ca în particularele lor afaceri să aibă mână liberă. Singura garanție a lor pare că e: identitatea fricei Maghiarilor ardeleni în fața expansiunii poporului românesc, frica de-a nu fi absorbiți, în urma Sașilor și ei, Maghiarii, mai limpede zis săcuii ardeleni, formând doar bineștiut, elementul săsesc bariera cea naturală între elementul românesc și cel maghiaro-săcuiesc din Transilvania. Sunt prea slabi deci sașii ardeleni, constată conferențiarul, ca fără sprijinul direct al guvernelor ungare, să opună destulă rezistență expansiviei primejdii românești. Sunt prea slabi, ca să sară întru ajutorul conaționalilor lor șvabi din Banatul unguresc, primejdii de același tendință maghiarizatoare a Statului ungar.

Foarte instructive și pentru noi de îndoit interes aceste constatări. Ele ne îndvederează doar mai limpede decât lumina zilei, baza șubredă a oricărei politici protecționiste. Și ne întărește și mai mult întru înțelegerea atitudinii ce avem s'o luăm în fața politicei, la suprafața atât de pacinică a vecinilor noștri Sași.

Urmeze-și politica. Pe noi n'are să ne îngrijoreze. Compatrioții noștri Sași, decând au descălecat aici în țara aceasta, dela anul aproape 1200 încoace, au fost îngrădiți de mari și puternice privilegii. Întrând în era constituțională si-au menținut întreagă zestrea aceea de bogăție și putere, câștigată atât de ușor atunci în vremurile marilor privilegii. Săcuii pe de altă parte au fost iarăși, în tot decursul veacurilor, pentru noi pline de-atâta restriște, liberi, stăpâni de moșii și de privilegii fără de număr, iar dela era constituțională încoace, ei sunt cei mai răsfățați fii ai țării și ca particulari și ca popor, paraziții tuturor bugetelor. Iar ce am fost noi? Iobagii tuturor vremilor, glebae adstricti. Clăcașii tuturor stăpânilor.

Și când ne-a apucat, după atâtea veacuri amare, era constituțională, noi bieții ce am adus cu noi drept zestre?! Sărăcia și nevoile și neamul. Și fărăm de pământ, udat cu atâta sânge și fărăm de îndreptățiri, ispășite cu atâtea lacrimi. Atât. Și-i minune: ei stăpânii privilegiați de eri și protejații de astăzi, se tem de noi?! Ei scad și noi creștem?! Ei slăbesc și noi ne întărim?! E minune: dar e duhul vremii acesta, care răsbate, chiar și prin atâtea

* Deutsche Bürger Zeitung. v. „Românul“ nr. 3.

Neumann M.

croitor de haine bărbătești,

liferantul curții și cam. imp. reg.

Magazin de vestminte
pentru bărbați, tineri și
domnișoare ≡≡≡ Arad.

îngrădiri de pseudoconstituționalism; e duhul vremii, care va să vină, a constituțiunii cu adevărat fericitoare și adevărat împăciuitoare a tuturor popoarelor țării. Privilegiile își vor pierde și ultima sămânță și protecțiunea abusivă se va spulbera și vor trăi acei, cari au învățat de cu vreme să umble fără cârji.

Avis moderaților și oportuniștilor noștri! Lupta ne-a susținut și pân' acum puterea, lupta ne va spori-o, iar puterea ne va dobândi și drepturile!

Noi considerăm de altfel ca fals apreciată situațiunea Sașilor, din partea d-lui Neugeboren. Precum considerăm, ca fiind în detrimentul lor politica ce-o urmează. Doar însuș d. conferențiar, deputat guvernamental, nu se poate feri, de a nu ridica grave acuse protectorilor săi perpetui: guvernelor maghiare. Cum adecă, pân' acolo să fi ajuns Sașii cu slăbiciunea, încât să porceadă politicește după lozinca celui mai precar oportunism: e rău cu răul, dar mai rău fără el.

Noi i-am vedea pe Sași, ca pe un important factor cultural, mai bucuros în rândurile luptătorilor înaintași, decât în stolul corbilor așteptători de hrană lăpădată'n urma taberilor luptătoare! În interesul lor și al țării!

Ministerul de justiție prin acest ordin voește să închidă gura procurorilor, cari prin apelurile lor, ar cuteza să desvâlească corupțiunea și teroarea care a domnit la alegerile recente, mai mult ca altă dată. Murdăria trebuie ascunsă, ca lumea să nu știe și să nu cunoască modul rușinos cum se fac alegerile în Ungaria.

*

Departamentul finanțelor Statului a raportat Camerei că *erogatele* neprevăzute în buget și *supraerogatele* până la sfârșitul pătrării al doilea a anului 1910 au fost de 16,856.234 coroane 17 fileri. Din suma aceasta supraerogatele fac 6.7 milioane coroane, iar erogatele neprevăzute în buget 10.2 milioane coroane. Din suma de 10.2 milioane coroane s'a spesat la ministerul de finanțe 8.38 milioane, la ministerul de culte și instrucțiune publică 3.13 milioane și la ministerul de comerț 1.7 mil. coroane.

Șaptesprezece milioane coroane a cheltuit în jumătate de an fără aprobarea parlamentului acel Guvern care acuza mai tare coaliția cu asemenea manipulațiuni.

Guvernul Khuen și în privința aceasta e continuatorul fidel al sistemului de Guvernământ din timpul coaliției.

*

Cu memoriul d-lui dr. Ioan Mihău „Budapesti Hir-lap” de azi, se ocupă în primul rând, publicându-l tot odată în întregime.

Aprecierea generală ce i-o face acest ziar, o rezumază astfel: „Aceste documente (înțelege memoriul și comitiva d-lui dr. Mihău) vor putea convinge pe oricine, că între noi și cu aceasta așa credem, că între întreagă lume politică remarcabilă maghiară și între conținutul memorandumului d-lui dr. Mihău sunt distanțe despărțitoare tot atât de nemăsurate, ca și acele ce-l despărțesc pe D-sa de acei extremiști, cari nici pe el, nici memorandumul său nu vor să-l accepte”.

Adevărat. O lume întreagă ne despărțește pe noi, de cei dela „Budapesti Hir-

lap”; de felul lor de-a concepe statul, drepturile și datoriile politice, ale popoarelor statului, drepturile și datoriile cetățenilor lui.

Cunoaștem prea bine concepțiunea lor despre idea de Stat unitar maghiar. Cea mai rigidă și mai primejdioasă ce-ar putea exista și totodată și cea mai mincinoasă.

Și-o dau și de data aceasta pe față, comentând memorialul d-lui dr. Mihău. — „Nu este doar vorba despre altceva — zic ei privitor la memoriu chiar, decât ca Români să obțină astfel de privilegii, cari să le facă pe mari întinderi teritoriale libera emulațiune cu Maghiarii; aceleași expunând elementul maghiar cu totulul primejdiei lor... și tot așa pe tema aceasta.

Perfidia li-e evidentă. Ei cavalerii și azi medievali ai tuturor privilegiilor, ne bagă nouă vina achiției după privilegii?! Ei, care de puterea, pe care pretind s'o considerăm ca sacrosantă — a Statului — se folosesc în detrimentul tuturor națiunilor conlocuitoare, favorizând în mod abuziv o singură rasă numai și din acea rasă, ei chiar, o singură clasă numai — ei vin și ne contestă dreptul de-a dori măcar un-gurarea unor astfel de condițiuni de viață politică pentru popoarele nemaghiare ale Țării, cari să facă posibilă o liberă emulațiune între popoarele nemaghiare ale patriei și între maghiari. Apoi ce să dorim, dacă nici dreptul liberei emulațiuni nu vor să ni-l recunoască?! Să ne înjugăm de bună voie, să ne facem iar vechii iobagi, să ne predăm iarăși lor cu viața, cu moartea.

Apoi nu. Concepțiunea noastră politică despre Stat și Constituțiune în idealismul ei curat, eschide și privilegiul, dar și recunoașterea unei legale supremații. Statul și menirea lui ideală e realizarea fericirii tuturor popoarelor, cari îl constituiesc iar dacă forma-i temporală în care se prezintă azi, ori ieri, ori mâine, nu promovează, ba chiar zădărnicește realizarea acestui singur prea drept ideal cetățenesc, — dovadă, că sub forma aceia, existența Statului și-a pierdut rostul.

Noi nu dorim privilegiul, din potrivă, luptăm pentru sfărâmarea lor. Dorim însă drepturi egale pentru toate popoarele țării.

Și nu de partea noastră e vina intransigenței, — ci pe partea acelor, cari chiar un memoriu, cum e al d-lui Dr. Mihău, cuprinzător, mai mult de fixarea unor garanții pentru încetarea abuzurilor de pân' acum, decât de postulate, cari să rezolve trainic, durător și statornic o bună înțelegere, și prin urmare o productivă conlucrare a popoarelor țării — cari chiar acest minim îl consideră de exagerat — și dacă totuși ei, actual stăpânii puterii ne învinuesc pe noi — e repetarea vechei povești: Superior stabat lopus, longique inferior agnus...

Cunoașteți povestea. Oportuniștilor, câți puținți veți mai fi, trageți și voi consecuența.

Desbaterile în chestia băncei austro-ungare, continuă încă și nimeni nu poate prezice sfârșitul acestui scandal patriotic. Guvernul nădăjduiește, că desbaterile se vor sfârși încă înainte de 15 Februarie, dar justiștii se folosesc de toate mijloacele posibile ca să prelungească aceste

desbateri și peste terminul provizoriu al privilegiului băncei. Eri Polónyi Géza, alarma opoziția, spunând că guvernul are intenția, că dacă Camera nu va vota proiectul până la 15 Februarie, atunci amândouă guvernele vor lega contractul băncei, având nădejdea, că ulterior Camera va aproba aceasta.

Partidul contelui Andrassy, urmărește cu multă atențiune desbaterile Camerei în chestia băncei și se crede, că la discuția pe paragrafe va lua parte și acesta.

*

Cazul mai nou din comitatul Hunedoarei, dovedește gradul de corupție al administrației ungurești și stările triste și de nesuferit cari domnesc la noi în Ungaria.

Subprefecții, controlorii, veterinarii și alți mulți slujbași de-ai comitatului au trebuit și vor trebui să fie scoși din slujbă pentru că de ani de zile au prădat banii țării. Oamenii aceștia, au vândut pentru dare tot ce au găsit la casa omului ca să poată trage chefuri mari. Iar dacă nenorocitul contribuabil era Român și ar fi cutezat să se opună celor cari veniseră să-i ducă și cea din urmă bucățică de mălaiu din gura copiilor, jandarmul era aproape și „în numele legii” avea drept să-l străpungă cu sulita.

Nu cunoaștem toate amănuntele stărilor triste din comitatul Hunedoarei, dar putem afirma că ele sunt generale în administrația ungurească. Nu se găsește niweni să asaneze relele, cari în loc să scadă tot mai mult se înmulțesc.

Un ziar unguresc scrie despre administrația ungurească următoarele: Conte Iuliu Andrassy și soții, cu exemple luate din istorie năzuesc să arate, că comitatul acesta de sistem învechit și conducerea lui e o adevărată moaște națională. Din contră administrațiunea noastră seamănă cu o cupă împodobită cu pietre scumpe din care pe vremuri Ungurii gustau vinul tare al independenței și rezistenței naționale, dar din care azi nimeni nu mai bea.

*

Cetim într'un ziar de seară, că ministrul justiției d. Székely Ferencz a trimis un ordin procurorilor, că aceștia în viitor, în cazuri de încălcări ale dreptului de alegere a cetățenilor să nu mai apeleze contra sentințelor de anulare sau achitare a senatelor de acuze și a forurilor inferioare. Ordinul este dat sub Nrul 411/1911 I. M. III.

Parlamentul ungar.

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 21 Ianuarie n.

Partidul muncii, — când e vorba de lucru. Vorba țiganului că: „unde-i lingura mai mare?”, se potrivește la majoritatea actuală a parlamentului ungar. Ridicarea plății deputaților dela suma de 6.400 coroane la cifra de 12 14 mii coroane este planul de predilecție al membrilor acestei majorități. Când însă e vorba de lucru, — din zece, abia unul se prezintă.

Azi nici 40 de deputați nu s'au înfățișat la ședința Camerei. Dintre 453 nici 40 inși! Președintele Láng se făcea că nu observă această inconveniență; când însă un deputat din opoziție îl făcu atent de călcarea dispozițiilor regulamentului, care pretinde ca la orice hotărâre, și chiar la autentificarea procesului verbal să fie prezenți în sală cel puțin 100 deputați, iar când numărul

deputaților e mai mic de 40, atunci ședința se suspendă.

Cu mare greutate s'au adunat după o bună pauză vr'o 50 deputați în sală, adică tot puțini pentru a putea decide asupra căruiva obiect. Președintele Návay, dă citire listei deputaților. Să constată absența nejustificată a 400 deputați. Aceștia vor avea să se prezinte fiecare în restimp de 8 zile, la președinte și să-și scuze absența lor, în caz contrar vor suferi detragerea plății pe 3 luni de zile. Munca asta va implini-o fiecare, suntem siguri.

Oratorul zilei de azi a fost Geza Polónyi, fostul ministru de justiție.

Președinte: Návay.

Îndată după deschiderea ședinței, deputatul din opoziție Carol Huszár face constatarea, că nici Camera nu este capabilă să țină consultări. Președintele suspendă ședința.

După o pauză, președintele redeschide ședința și ordonă citirea catalogului. Absenți patru sute deputați.

Se dă citire listei interpelețiilor anunțate:

Sümegi — către ministrul apărării — asupra cazului lui Zoltan Halatky, care s'a sinucis mai zilele trecute, în urma brutalității superiorilor săi militari.

George Szmeccsányi — către ministrul înteranelor — asupra contractului dintre guvern și anumite societăți de navigațiune maritimă.

Carol Huszár — către ministrul justiției — asupra actelor publice falsificate cu duimul în cercul pretorial Ökörmező.

Se decide ca interpelețiile să se facă dela ora 2½ incolo.

La ordinea zilei: Proiectul de lege despre prelungirea privilegiilor băncei austro-ungare.

la cuvânt: Geza Polónyi, care vorbește pe larg împotriva proiectului. Arată, că §-ul 5 al acestei legi are să violeze simțitor dreptul Camerei ungare de-ași staveri regulamentul desbaterilor după plac.

Își arată teama, că nici în 1917 n'o să fie nimic din teritoriul yamal autonom ungar. Altminteri nici că se poate, totul s'a amânat și se amână pe acest termen; cum să le poată face atunci toate deodată și fără zguduiri mari.

Indemnăm pe onorații cititori a se abona la ziarul „Românul“, organul autorizat al comitetului central executiv al partidului național român din Ungaria și Trasilvania.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28	Cor.
Pe ½ de an	14	”
Pe 3 luni	7	”
Pe 1 lună	2.40	”

Pentru numărul poporal:

Pe 1 an	4	”
Pe ½ de an	2	”

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40 franci
pe ½ de an	20 ”
iară numărul poporal	10 ”

Numărul poporal va apărea în fiecare săptămână Vineri dimineața.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: Administrațiunii ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2), iară scrisorile privitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2)

Fapte și lucruri din România

Cronici bucureștene.

Ziarul unui grup de Ardeleni din București, „Foaia Noastră“ intră acum în al doilea an al vârstei sale luând format de revistă.

Se pare că numărul sprijinitorilor acestei publicații a crescut — și spre a-i-se asigura regulata apariție s'a format o societate cooperativă pe acțiuni. „Foaia Noastră“ urmărește strângerea la olaltă a Românilor de origine ardeleană, dar mai cu seamă popularizarea chestiunii Românilor din Ungaria și Transilvania, în toată complexitatea ei, în mijlocul publicului din Regat.

Numărul de Anul nou se prezintă cât se poate de bine, având, pe lângă un material ales și câteva ilustrațiuni reprezentând vederi din țara Moților.

În Moldova, cel mai cald cuib pe care l'a oferit idealismului pământul românesc, rar s'a întâmplat ca un gând bun, o faptă bună — în ori ce domeniu — să nu fie sprijinită de societatea românească. Nu numai că Moldova a dat literaturii românești puterile atât de mari pe cari le-a dat, dar a fost cu natura și cu sufletul ei, cea vecinic primitoare de gânduri bune și curate, de cântece și veselie. Și poezia senină a lui Alexandri și atât de adâncă, plină de sbuciumul lumilor ce zăceau în mintea marelui nostru Eminescu și gândirea senină a lui Maiorescu — toate de acolo au venit. De acolo unirea, de acolo jertfa, de acolo primul Domn!

Și iată ca și poporul, țărănimea din Moldova, a dat literaturii românești pe meșterul și glumețul Creangă. Creangă e poetul țărănimei din Moldova, fiindcă în opera lui Creangă e viața, e sufletul, e limba țărănimei — și această limbă s'a păstrat mai curată decât în restul Regatului, dar, mirare, nu atât de curată ca în cealaltă Moldovă, care zace sub cnutul reneșterii și al pravoslavniciei împărății. Aici se vorbește limba bogată și armonioasă a lui Ureche; aici așezările omenești sunt ca și acum 100 de ani. Acestei Moldove nu i-s'a îngăduit o viață nouă românească, iar ea și-a păstrat-o pe cea veche, decât să primească una pe care n'o putea înțelege!

Am făcut aceste reflexii, citind ultimul număr al revistei de folklor „Ion Creangă“ ce apare de câțiva ani sub îngrijirea mai multor învățători, în orașul Bârlad. Acest orașel, ca și lașii a fost întotdeauna un centru primitiv și sprijinitor de cultură.

Această revistă, — în coloanele căreia se întâlnesc și colaborări cu material folkloristic din Ungaria, și s'ar putea face și mai mult, — și-a ținut decurând cea din-

tâi adunare anuală a membrilor săi. Între alte hotărâri frumoase sunt și următoarele: a) scoaterea, în fiecare an, a unui calendar al revistei, b) instalarea pe lângă revistă, a unei biblioteci pentru a răspândi în popor literatura sa frumoasă și mici studii folkloristice și c) publicarea unei serii de cărți postale ilustrate cu subiecte etnografice.

Ce frumoase rezultate vor avea toate aceste încercări, dacă cei cari le fac, vor putea avea și o bună desfacere a acestor publicațiuni, în popor. Căci destulă stricare de suflet au dus și duc încă la sate negustorii evrei în calendarele, broșurele și cărțile lor postale ilustrate!

A trecut, cu toată ceremonia impunătoare, așa cum se cuvine unei capitale ca Bucureștii, și ziua Botezului Domnului — frumoasă, senină și sgomotoasă ca un 10 Maiu... Ca în toți anii, în pavilionul ridicat pe malul Dâmboviței, la cellalt cap al „podului“, s'au arătat membrii Familiei Regale, ministrii, înalți demnitari ai statului și public mult, nu numai în preajma pavilionului, unde I. P. S. S. Mitropolitul sfințea apa, ci în tot lungul Victoriei, până dincolo de palat și pe stradele laterale.

După această zi, care, oarecum, încheie șlrul sărbătorilor se pune capăt colindelor și sufletul începe să se reculegă din lenea dulce a zilelor de petrecere, de vizitele făcute, a nopților nedormite, și încearcă iar să prindă firul muncii binefăcătoare și al ostenelelor roditoare.

Cor.

Congresul conductorilor de lucrări publice.

Eri dimineața conductorii de lucrări publice din țară s'au întrunit la palatul ministerului lucrărilor publice în obicinuitul congres anual.

A prezidat d. T. Cazaban. Au vorbit dnii Vlad Ștefu, care arată, activitatea comitetului soc. conductorilor în cursul anului expirat, Cazaban și Enescu Atanasiu.

În ședința de după amiază s'a ales noul comitet compus din dnii V. Ștefu, A. Bașturescu, Gh. Ionescu, M. Agianus, C. Dumitrescu, I. Ștefănescu, M. Turbure, P. Popescu, P. Ionescu-Prahova, P. Popescu, Gh. Roșianu și D. Sachelarie.

În comisia centrală au fost aleși dnii L. Georgescu, St. Innescu și M. Nicolau, iar în comitetul de provincie dnii: Gh. Ionescu, M. Turbure și V. Niculescu.

Vrei domniata

să porți ghete elegante și tari? —

Atunci adresează-te cu toată încrederea către

ZIMMERMANN JÁNOS

călțunar de model și ortopedic

ARAD, str. Deák-Ferenc nr. 10.

unde se pregătesc ghete pentru bărbați, femei și copii, cu prețurile cele mai moderate, chiar și pe picioare cu defect. — Deposit mare de cele mai bune creme și călcăle de gumă.

Litere — Arte — Petreceri

Ca florile...

*Ca florile în umbră
Mor visurile mele,
Cad una câte una
În cântece de jele.*

*Nădejdea uriașă
Din dragostea-mi curată,
Ce le zimbise odată,
S'a stâns nemângâlată.*

*Dar trista lor poveste
De nu mi-o mai rămâne,
Din lacrima ce vine
Scot cântecu-mi de mîne.*

V. Bora.

Cântec

*Plouă, și e frig în tindă,
Vine toamna pe la noi;
Trece vântul pe sub geamuri
Către plopii din zăvoi.*

*Și cum stau privind la norii
Ce se lasă peste văi,
Nu știu, ce senin se face
Când mă uit în ochii tăi.*

C. A. Giulescu.

Poetul

*Varsă oamenii durerea...
Tu te faci de-odată o mare
Și plângând le strângi pe toate
Nesfârșitele izvoare.*

*Tu, de-ți verși durerea'n mare
Ea se zbuiciumă nebună,
Iar ei fug atunci de tine
Spăimântați că e furtună!*

Alex. St. Vernescu.

Inima.

Focul vieții omenești, ce vecinic arde în pieptul nostru, o simplă bucată de carne vie, care în nestămpărarea și vibrarea ei ne schimbă firea întreagă. Ii zicem *inimă*. Cuvânt simplu, cuvânt neînsemnat, care cuprinde atâta fericire, atâta durere. Și e atât de boemă, atât de sensibilă inima. La orice adieră a sufletului, se mișcă, se sbate, aruncă valuri, bate furioasă, clocotește și-ți răpește mințile în pornirea ei neînfrănată. E o putere, o putere grozavă, o putere cum nu se mai află alta.

Da. Inima aceasta ce bate cadențat și lent, la cea mai mică suflare a pornirilor se travestește într'un viitor nepotolit, într'un uragan înfricoșat. Și e sensibilă ca un poet, e simțitoare ca o fată bătrână și groaznică ca un amant gelos.

O mișcă amorul, o turbură mânia, o înduioșază nostalgia. Și tot inima e aceea, care se răsfăț în zimbetul dulce al iubitei și se alintă în mângăierile furtunelor de aplauze. O, nebnateca inimă, cum te chinuiește, când singur-singurel, departe de lume visezi o fericire, și când în razele lunii îți apare în față blajinul zimbet al iubitei tale, ce adânc te năpădesc dorinți nebune, pe cari nici odată nu le-ai mai avut.

Câtă delicateță, câtă gingășie cuprinde bucată aceea de carne, și cât e de grozavă în turbarea sa, torturată de bănuiele, de boala aceea fără leac ce atâtea nefericiri aduce: de gelozie.

Inimă, inimă duioasă, inimă înfricoșată, câtă fericire și câtă durere cuprinzi tu?

Câte genii și câți nebuni nu faci tu, inimă care porți în tine cât ești de mică, marea tuturor plăcerilor.

De te-aș putea scoate din pieptul meu zdrobit, — cât de ușoară ar fi viața mea, o, inimă neascultătoare.

Șt. At. Opreanu.

Revista revistelor.

Schițe nouă, de I. L. Caragiale, este o carte apărută de curând, care cuprinde excelente năvele ale maestrului prozei românești și care n'ar trebui să lipsească din casa fiecărui român care știe ceti. „Kir Ianulea“, „Mamă“ „Duminea Tomii“, „Greu de azi pe mâine“ etc., în întregime cartea cuprinde 19 schițe, cari poartă în parte fiecare pecetea talentului marelui și iubitului nostru scriitor.

*

Viața lui Ius, de Ernest Renan, traducere în „Biblioteca Lumina“ de d. B. Marian. Traducătorul, confratele nostru dela ziarul „Universul“, a ajuns cu traducerea aceasta la a V-a ediție. Noua ediție este revăzută și redată într'o limbă curată, poetică, d. Marian fiind un abil mănuior al condeiului și dându-și toată osteneala de a fi un cât mai perfect interpret al operei lui Renan. Fiecare își poate procura această importantă carte pe prețul de 60 bani, dela orice librărie românească din Transilvania.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu — va aranja o convenire socială împreună cu cântări, declamațiuni, postă umoristică și joc în ziua de Sâmbătă, la 8/21 Ianuarie 1911, în „Unicum“. Dirigentul corului este d. Candid Popa.

O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăcelor meseriași“, cum și pentru frații nenorociți prin foc, din Băiești și Rușor (cercul Hațeg). Iată programul: 1. Coasa, cor mixt, de I. Vidu. 2. a) Mândra mea, b) Cât e țara, coruri bărbătești, de P. Ciorogariu. 3. a) Printre arbori pom și pom, de C. Caretas-Vermont, b) Popescu petrece, de I. Hussar, soluri tenor, cântate de d. N. Ișan. 4. a) Rămâi sănătoasă, cor mixt, de G. Dima. a) Toate fetele se duc, cor mixt, de P. Ciorogariu. 5. „Fulger“, poveste în versuri de G. Coșbuc, declamată de d. D. Axente. 6. a) Era noaptea întunecoasă, b) Inzadar alerg pământul, cor. bărb. de G. Dima. 7. a) Te-am așteptat, romanță, de Vasiliu, b) Ce te legeni codrule, poezie de M. Eminescu, muzică de I. Scheletti, soluri de tenor, cântate de d. I. Stanciu. 8. Vântul suflă dela Ost, cor bărbătesc, de I. Dürner. 9. La răchita, cor mixt, de Teodorescu.

În pauză se vor juca „Călușerul“ și „Bătuța“. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: 1 cor. de persoană; insignii pentru dansatori 50 bani.

Concert în Cenadul sârbesc. Suntem veseli, că tocmai dela marginile românismului, din coastele Segedinului ne vine o veste bună. Românii noștri icuși între atâtea neamuri de un timp încoace s'au deșteptat binișor. Incep a înțelege importanța străngerii rândurilor și folosul cărții. Și e bine, că din priceperea și agilitatea conducătorilor se dă o deosebită atențiune problemelor culturale și în legătură cu acestea celor economice.

În decursul acestui an s'a înființat o „casină populară“ cu menirea frumoasă de a răspândi gustul de cetire și a deda pe cei răslețiți până acum, la solidaritate în acțiuni.

Năzuințele aceste, sunt frumoase și se înregistrează cu succese însemnate.

În ziua de Botez, tinerimea din Cenadul sârbesc, a aranjat sub harnica și pricepută conducere a învățătorului D. Bozianu un foarte bine reușit concert cu teatru urmat de jocul entuziasmat al tinerilor asistenți. S'a jucat cu o precizie neașteptată dela debutanții cu pregătiri elementare piesa „Nașterea lui Hristos“. Programul concertului, a stârnit vii aplauze în publicul înghesuit în sala încăpătoare dela „Társaskör“, a fost executat cu destoinicie: Pentru cenădeni inceputul e promițător.

Cronica feminină.

Pentru a pune în evidență necesitatea și importanța rubricii săptămânale de mai sus, publicăm următoarea scrisoare, dintre multe altele primite și pentru cari ne-ar trebui prea mult spațiu:

Stimate d-le Director!

Cu bucurie am văzut deschisă în „Românul“ rubrica „Cronica feminină“, în scop de a desvolta în special cultura femeilor române.

Referitor la bunavoința ce o aveți dar către noi, n'am multe cuvinte de spus, decât să vă mulțumesc pentru această intenție isvorată din o minte sănătoasă și cugetătoare.

Căci cu ajutorul cronicei feminine ridicăți autoritatea și rolul femeilor române, le dați teren să-și facă viața foloșitoare.

Cu bucurie pot constata, că acest plan a cucerit inimile și mintea multor femei române (cari se interesează de educarea fetelor.)

Și așa cum va pași la lumină numita rubrică a femeilor, astfel va apare și caracterele femeilor necunoscute, cari au ocaziunea să-și poată desvolta și străluci facultățile.

Nu vreau să mă ocup cu politica de fel, bărbaților li-se cuvine aceasta, iar noi femeile avem să-i îndemnăm la victorie.

„Femeia posed inima, iar bărbații sufletul“.

Așa dar să creiem o putere a noastră din rubrica feminină și să ne înălțăm noi femeile pe treptele acestea la o cultură înaltă; și tot pe acest drum să ne salutăm!

Și dacă s'a întâmplat această fericită întâlnire să nu ne depărtăm de acest loc, pentru-că aici ni se limpezește bucuria, ni se alină durerea.

Din parte-mi promit, că după puțină și când dispun de timp să reviu.

Sunt bunavointoare a femeilor și a ziarului „Românul“

Silvia Albu (măr. Kádár).

Sân-Miclăușul-mare, 17 Ian. n. 1911.

Rolul femeii române

Chemarea femeii este să fie aceea, pentru care a menit-o natura: soție și mamă bună. — În țările din Apus nevoi mari au silit pe femei să-și caute și în altă parte ținta vieții și astfel ele au început încet-încet să apară și în viața publică măsurându-și puterile cu bărbații. Azi nu mai e lucru rar să întâlnim femei printre advocați, medici, ingineri, în officii de Stat etc. În Suedia găsești femei și în serviciul siguranței publice, iar în America, țara libertăților ele au îmbrăcat și reverenda slujind la altar, ca oricare preot. — Nu dorința de-a emula cu bărbații pune în mână gingașă de femeie cnutul polițienesc, strugul, barosul și barda, ci viața cu neajunsurile ei. La noi Românii, slavă Domnului femeia e tot la locul ei, unde trebuie se fie deși nu e departe vremea, — se vede după semne — când poate și Româncea va trebui să urmeze exemplul suratelor ei din Apus, dacă va vrea să trăiască cinstit.

Dar Româncea noastră, — atât cea dela țară cât și cea dela oraș are o misiune mare de împlinit, misiune, ce se poate cu drept cuvânt pune alături cu cea de mamă. — Menirea aceasta nu o a avut-o femeia Apusului, fiica unui popor puternic și liber, ea este proprie numai fiicelor popoarelor asuprite, osândite să aibă numai zile de lucru nu și de sărbătoare.

Melcul, când se simțește atacat se retrage în căsulia lui și deacolo, dela adăpost așteaptă în liniște limpezirea vremei. — Viața noastră a Românilor de pretutindenea a avut întotdeauna

ceva. care samănă cu felul de a fi al melcului. Blânzi ca și el, căutându-ne de treabă înaintăm încet pe călea desvoltării noastre, când deodată ne lovim de câte ceva aspru. — Și cum Dzeu ne-a lăsat larg, spirit de răbdare și nu s'a prea îngrijit se ne dea colți de viperă, ca să mușcăm pe ceice nu încap de noi, e nevoe ca asemenea melcului, să avem căsuța în care să ne retragem apărându-ne viața noastră națională. — Și căsuța noastră e familia. O cetățue puternică, care întărită în mod conștient este cea mai tare cetate. Inima acestei cetăți este *femeea*. Bărbatul își trăește viața în lupta pentru pâne afară de zidurile cetății sale. El se întoarce în mijlocul alor săi încărcat. Dar cum calea ta nu e presărată numai cu flori, ci calcă și în tină, când vine acasă încărcat cu roadele luptei sale el poartă pe îmbrăcămintea sa semnele locurilor pe unde a trecut.

Insemnătatea cea mai mare a rolului femeii constă în păstrarea caracterului pur românesc. Trăind dânsa mai izolată de lumea din afară, ochiul său și-a păstrat agerimea de a vedea ce e bine și ce e rău. Ea nu va suferi în cetățue răul, ci-l va înlătura cu cea mai mare îngrijire. Dânsa trebuie ajutată în această misiune a ei. Cum? Să creștem fetele noastre astfel, ca dânsese să fie bune mame și soții, deci, creștere românească le trebuie femeilor în toate direcțiile de cultură și moravuri.

Numai în acest caz vor fi familiile noastre adevărate cetățui, de unde vom putea aștepta în liniște.

Toma Românul.

Frizerul și culorile

Culoarea este expresia celui mai propriu gust individual. Frizerul artist, nu se lasă sedus de gustul special al clientelor sale, ci dânsul va potrivi totdeauna culoarea ornamenticeii părului cu culoarea însăși a părului și a ochilor.

Dar nu avem totdeauna frizerul la îndemână și astfel nu vor fi fără interes relevarea unelor observări referitoare la împodobirea frizurei noastre.

Este știut fără îndoială, că haina și împodobirea albastră a frizurei, scoate în relief măgulitor, frumseța damelor cu ochii albaștri. Întrebuințarea culorilor care, contrastează între ele adeseori e necesară. Feței palide a blondinei ornamentul pal verde îi împrumută culoarea roză, care rezultă din efectul cumulativ al culorilor contrare. Cu cât mai mult e blondul în păr, cu atât mai intensiv se validează efectul. Și mai mare efect vom realiza, dacă lângă culoarea verde vom aplica ornamente roze.

Când părul e blond mai închis și ochii de asemenea albaștri, însă mai întunecați, are mai mult efect culoarea portocalie și culoarea roșietică brună a frunzelor tomnatică. Ornament verziu albastru nu pot recomanda, decât numai pentru păr absolut blond. Se poate întrebuița cu mult efect și culoarea sură curată, apoi culoarea vioarei mai întunecate. Blondinelor cu păr de culoare mai deschisă nici decum nu le recomand ornament roșu vioiu, lila ori galben.

Damele cu păr negru, de regulă au și ochii negri. Aceste dame pot întrebuița ornamente de păr, de orice culoare; dela cea galbenă până la cea sură. Pe brunetele de rassă le prinde foarte bine roșu vioiu.

Damelor, cu părul castaniu, le șade bine culoarea galbenă împodobită cu puțin roșu. De asemeni e bună culoarea și cea portocalie și albastrul de orice nuanță. La fața mai palidă se întrebuițăm culoarea: roșiu de rodie ori galben închis.

O mare îngrijire se recere la împodobirea frizurei damelor mai înaintate în vârstă. Mai ales damele cu păr brun, cu ochi albaștri ori suri, par adeseori mai bătrâne de cum sunt de fapt. În aceste cazuri nicidecum nu recomand culoarea verde ori galbenă, ci mai bine culoarea neagră sau brună.

Blondinele cu părul de culoare mai închisă, precum și brunetele cu părul de culoare mai deschisă pot alege între culorile auriu, albastru închis și alb. Culoarea vioarei îmbătrânește.

Bruneta palidă să întrebuițeze culoarea albă ori galbenă, și mai poate întrebuița cu folos și culoarea aurului și mai ales a tutunului.

E de mare însemnătate să se țină seamă ce reflex aruncă haina asupra feței, cât de mare e frizura, și cari sunt ornamentele la modă. Moda anului 1911 a ales pe toată linia forme destul de favorabile. Și la împodobirea frizurei dominează varietatea. Se poate întrebuița funda, floarea, pana, ori giuvaere.

Un lucru este cert. Desarmonia colorilor va-tămă mult mai tare ochiul, decum va-tămă desarmonia tonurilor urechia. Și lucrul acesta trebuie să-l avem totdeauna în vedere.

H. B.

Corespondență din Deș

— Serbarea zilei de Bobotează — Impărțirea de vestminte la copiii săraci — Cuvântări înălțătoare — O masă comună — Triumful ziarului „Românul” —

Deș, 19 Ianuarie 1911.

Azi în ziua de Sf. Bobotează s'au distribuit la 73 copii mai săraci în localitatea școlii confes. gr. cat., vestminte și încălțăminte din suma ce s'a colectat dela inteligența română din Deș, pentru rescumpărarea felicitărilor de Anul nou. La orele 8 dimineața, școala era îndesată de copii, inteligență și popor. D-l protopop Ilarie Boros, într'o cuvântare părintească, spune elevilor, că inteligența noastră română să îngrijește de soarta și creșterea lor morală și în frica lui D-zeu. Dovadă despre aceasta, este jertfa ce au adus pentru ei și cu această ocaziune și cadoul ce le-a făcut azi. O elevă mulțumește bine-făcătorilor pentru lucrurile frumoase și folositoare ce le-au împărțit. D-l dr. T. Mihali, îndeamnă elevii să urmeze regulat la școală, să asculte de învățătorii și superiorii lor, să țină cu credință la legea și limba lor, căci precum în trecut, așa și în viitor, inteligența română din localitate, se va îngriji părintește de creșterea lor și neajunsurile ce vor întâmpina.

A urmat apoi serviciul divin. Au servit pe lângă d. protopop actual și d. canonic I. Welle, fost protopop al Deșului. După terminarea sf. liturgii — și înainte de ceremoniile obișnuite la sfințirea apei, pășește în fața preoților d. dr. T. Mihali și într'o însuflețită cuvântare, predă în numele poporenilor d-lui I. Welle un album frumos, cu portretele Românilor din Deș. D-l Mihali, în această cuvântare, face o scurtă privire asupra neamului românesc, și arată în culori vii, că în decursul vremurilor, de când strămoșii noștri au descălecat pe aceste plaiuri, biserica ne-a fost scutul cel mai puternic în contra tuturor persecuțiilor, iar slujitorii altarelor — preoții români, au fost adevărații părinți sufletești ai poporului român.

Se cuvine deci, ca biserica, care ne este cel mai puternic scut de apărare, să o sprijinim din toate puterile și să ne apărăm religia chiar și cu prețul vieții noastre. Se cuvine, ca slujbașii altarelor române, preoții români, să-i privim ca adevărați părinți sufletești, să-i iubim, să le fim recunoscători și să-i sprijinim în toate acțiunile lor religioase-creștinești. Un asemenea adevărat părinte sufletesc, sărbătorim noi în persoana d-lui canonic Ioan Welle, care în decurs de 36 ani, ca preot și protopop al Deșului, a condus cu multă pricepere și adevărată însuflețire interesele acestei parohii și în decursul acestor vremuri, împreună cu poporeni de aici, au ridicat o biserică atât de pompoasă, școala și casele parohiale.

Predându-i albumul cu numeroase portrete ale poporenilor din localitate, în numele poporului îi exprimă recunoștință și mulțumire, asigurându-l că: poporeni din acest oraș și pe viitor vor rămânea credincioși bisericii și școlii românești, și vor contribui din avutul lor pentru ridicarea și prosperarea acestor instituțiuni religioase-culturale.

La această cuvântare atât de însuflețită d. I. Welle adânc mișcat, și în cuvinte pline de dragoste și iubire față de inteligența și poporul român din Deș, își exprimă mulțumirile sale și promite în mod solemn, că și pe viitor va purta aceeași dragoste pentru interesele bisericii și școlii din acest oraș, care este centrul comitatului.

Poporeni și inteligența au rămas adânc mișcați și însuflețiti de cuvântările frumoase ce s'au rostit cu această ocaziune. Apoi a urmat sfințirea apei și sărutarea sf. Cruci.

Dela biserică, inteligența din localitate în corpore au mers la casa industriașului Ioan Sichișan — prin intermediul căruia ajutat fiind și de d. canonic I. Welle și prin contribuțiunile mărinimoase ale inteligenței, — s'a creat un fond de aproape 5 mii coroane pentru reuniunea meseriașilor români din localitate — unde a avut loc — o masă bogată pentru inteligența română de aici.

La masă a domnit tot timpul o însuflețire destul de mare și era o adevărată plăcere să vezi inteligența adunată în casa unui industriaș român.

Primul toast l'a ridicat d. I. Welle pentru stăpânii casei și pentru prosperarea industriașilor români din Deș.

D-l dr. T. Mihali ridică un pahar în onoarea d-lui Welle, mulțumind în numele industriașilor români pentru interesul viu ce l'a avut totdeauna față de dânsii și mai ales pentru fapta nobilă că a inițiat crearea unui fond a reuniunii industriașilor români din localitate.

Eugenju Ilosvay primarul orașului în cuvinte foarte alese scoate la iveală meritele vrednicului fost protopop I. Welle închinând un pahar în sănătatea d-sale.

Noul protopop d. I. Boros toastează pentru primarul orașului.

D. dr. Liviu Micșa, în numele inteligenței și poporului din Deș în cuvinte foarte alese, își ia adio dela d. I. Welle asigurându-l despre stima și iubirea ce ia păstrat-o și o păstrează și în viitor cu toții împreună cu întreg poporul din tractul protopopesc.

Ridicându-se masa la 3¼ ore, toți oaspeții în corpore petrec pe d. I. Welle până la gară, de unde a plecat cu trenul la Gherla ca să-și ocupe noul post de canonic.

Dela gară o parte din inteligență, s'a adunat în localitățile institutului „Someșana” unde la 4 ore sosise numărul popular al ziarului partidului național „Românul”, având în frunte articolul scris de d. Vasile Goldiș, directorul sus zisului ziar. Publicul din comitatul nostru dela eșirea primului număr al „Românului” este plin de entuziasm și ori de câte ori se întâlnesc doi cu doi să întrebă: „Ai citit *Românul*?”.

Toți ceice au citit acest ziar au felicitat călduros comitetul pentru marele succes ce l'a avut prin înființarea acestui jurnal.

Numărul poporal sosit azi, având în frunte articolul prim „*Veniți cu noi*” de V. Goldiș s'a citit în prezența mai multor inteligenți din localitate storcând lacrimi de bucurie și însuflețire. Toți cetitorii au constatat că forma și conținutul acestui apel către popor este de o frumusețe rară și dacă redactarea „*Românului*” se va continua în direcția începută, cu drept cuvânt putem zice, că se va inaugura o epocă nouă în jurnalistică noastră. Dea D-zeu să fie!

Correspondent.

Societățile agricole-economice

— Punctele acestor societăți — Discuții asupra deslegării problemelor economice — Insemnătatea asociațiilor economice —

Cercul de activitate al unei societăți agricole-economice în general l'am putea fixa cam în următoarele puncte:

1. Cercetarea mai amănunțită a stărei actuale a poporului țărănesc sub raportul economic.

2. Căutarea mijloacelor mai potrivite pentru inactivarea acțiunilor de emancipare.

3. Chestii de ordin administrativ ale societății, observând principiul de a consolida cu timpul toate forțele economice într'un singur factor economic, cu bază națională.

4. Conservarea și perfecționarea astorfel de îndeletniciri ale poporului, cari stau în oarecare legătură cu ființa sa etnică-socială. (Am dori să accentuăm îndeosebi importanța ce o are țărâna română în propășirea neamului!).

5. Intemeierea și sprijinirea unei „burghezimi” (clasă de mijloc) române; înjghebarea — cu timpul — a unei industrii în stil mai mare.

6. Desvoltarea „învățătorei și culturai” poporului, prin pregătirea unui teren tot mai larg și mai primitiv pentru acțiunile tot mai mănoase ale „Astreii”.

Fiecare din aceste puncte cuprinde în sine, o sferă de activitate atât de bogată și multiplă, încât, chiar și în mod independent de celelalte, ar putea forma substratul unui șir de propuneri, delibărări și discuții aproape fără sfârșit; și fiecare punct în parte credem, că ar cuprinde destul material pentru activitatea cât de asiduă a unei asociațiuni, de sine stătătoare, a cât de mulți muncitori în ogorul civilizației poporului. Și sperăm, că în fața atâtor probleme de interes vital pentru frații noștri, glasul nostru, oricât de neînsemnat ar fi — totuși nu va răsună în pustiu. Sperăm cu tărie, că nu peste mult atât discuțiile „academice”, cât și — faptele își vor reclama și își vor cuceri *acel* rol în întreaga manifestația noastră ca popor, ca *națiune*, așa după cum se cuvine...

Din acest punct de vedere poate nu facem lucru de prisos, dacă vom înzista asupra unora s'au altora din bogatul complex al chestiilor economice, ce ne privesc în special pe noi pe Români, încercând a contribui și în unele propuneri, cari eventual ar putea sluji cauzei. Promitem însă, că nu vom nici decum a fixa în cele ce urmează „programe” și „statute” de acțiune, și că unicul scop ce urmărim este deschiderea unei *discuții cât mai largi asupra rostului ce l-ar putea avea deslegarea problemelor economice*. Din acest motiv nici nu vrem să intrăm în debateri academice, analizând punct de punct programul unei societăți generale agricole, ci ne mărginim la constatări și propuneri ținute mai mult în cadrul generalității.

Poate nu greșim, dacă constatăm, că poporul nostru are relativ mulți intelectuali, a căror preocupății nu se mărginesc numai la inte-

rese egoiste, ci din contră se întrec prin vorbăși prin scris, prin fapte și exemple a ridica nivelul economic și cultural a conaționaliilor, dând în multe cazuri dovadă de cel mai desăvârșit altruism. Acești aleși au recunoscut de mult — în cursul activității ce au desfășurat în această direcție, — însemnătatea precumpănitoare a *asocierilor*.

Intovărășirea oamenilor spre anumite scopuri nu e nouă. O găsim în toate timpurile și la toate popoarele. Factor de o importanță deosebită în lupta pentru existență — a individului și a popoarelor, — a devenit însă numai după diviziunea tot mai mare a muncii, reclamată în mod firesc de evoluția progresului general.

Ținând pas cu înaintarea în cultură, tovărășiile primitive de odinioară, alcătuite în mod incidental, s'au transformat cu încetul în asociații puternice și durabile, având scopuri bine definite și dispunând de fonduri considerabile. Spre înjghebarea unei însoțiri economice-agricole așezată pe *astfel* de bază solidă, modernă, ar trebui să ne bizuim.

Și dacă dorim înființarea unei societăți — să-i zicem — *generale*, nu o facem cu gândul, de a *clădi* anapoda, de sus în jos. Am contempla-o mai mult în senzul de a ne forma un for suprem în chestiile ce ne preocupă, dându-i însărcinarea de a întocmi *planul* clădirii, și de a supraveghea și conduce executarea.

Mici însoțiri locale, întocmite anume pentru nevoile și interesele proprii în toate satele noastre, — credem că ni-ar putea servi ca cea mai solidă temelie. Și nu ne îndoim, că odată cu răspândirea și înrădăcinarea lor, îndată ce se vor ivi roadele *asocierii*, — va urma în mod firesc și dorința, și poate chiar lipsa, ca precum indivizii s'au însoțit în tovărășii, tot astfel și tovărășiile să se asocieze în cercuri; iar încheierea acestora în un singur factor puternic nu va întârzia.

Constantin Băila.

„Românul”

de V. Gilu.

L-am așteptat cu dor. L-am cetit cu nesăț. Și — s'o spui dela început — am prins puteri noi din acest izvor nou de putere a neamului.

Și după ce mi-am astâmpărat cu lăcomie foamea sufletului și a inimei, — ca să nu sfârșesc prea repede deliciul acestui banchet intelectual — n'am lăsat foaia din mână, ci am început să frunzăresc printre acele *anunțuri* sau *insertiuni*, cum le ziceți, dela sfârșitul gazetei.

Și în ticna gândului meu împăcat cu foamea, îmi părea, că văd cojoacele trainice și frumoase ale fratelui Gh. Pipelca din Oravița, mașinile economice din atelierul fratelui Eug. Nicola din Blaj. D-zeu să-i ție pe amândoi și să le dea spor și belșug. Imi părea că văd apoi clopotele lui Hönig — magazinul lui Fischer și orologiele lui Geller și... atunci am gândit altceva...

În urmă am văzut între inseratele dv. și două bănci românești, cari au ținut să nu fie trecute cu vederea de cei ce în nevoile lor economice ar putea face apel la ajutorul lor: „Someșana” din Dej și „Grănițerul” din Dobra.

Adecă: 2, zi: *două* din — imi pare — 175 de institute de bani ale Românilor din această țară!

Contrastul dintre aceste două cifre era prea mare, ca să nu-ți dea de gândit.

Pentru ce inserează „Someșana” și „Grănițerul”? Pentru ce nu inserează celelalte 173 de bănci?

Ce rost au aceste insertiuni pentru băncile noastre?

Care a făcut un lucru mai cuminte: cele două? sau cele 173? De ce nu sunt băncile noastre solidare în această chestie?

Pentru ce au inserat dar cele două?

Ca să-și lărgească cercul clientelei? Nu-mi vine să cred.

Clientela băncilor noastre se împarte pe regiuni cu o precizie geometrică. Insertiunile în ziare nu contribuiesc cu nimic la schimbarea acestui cadru geometric. Din potrivă. Băncile solide se feresc să treacă cu operațiunile lor în raioanele altor bănci. Și cu drept cuvânt. Ceice caută credit de parte de casa lor, sunt de obicei mușterii răi. Băncile deci n'au nici un folos din astfel de cuceriri dubioase.

Iată motivul, pentru care *nu* inserează cele 173!

Și totuși, se poate să nu profite nimic bănește cele două bănci în urma insertiunii dela gazetă?

Acționarii băncilor noastre nu sunt legați de cadre geometrice ca clientela lor. Acționari găsești pretutindeni dela bănci apropiate și îndepărtate. Acționarii aceștia în mare parte aud numai o *singură dată pe an*, la adunarea generală, că ce-i cu banca, ai cărei părtași sunt, trăiesc, lucrează și că dă înainte în oarecare măsură.

Insertiunile date din timp în timp, la câte-o lună, sau la câte 2 luni, măcar, informează pe acționarii toți și de pretutindeni despre starea și mersul băncii lor. Ei sunt orientați; și prin publicitatea comunicatelor ei sunt liniștiți, că banii lor nu sunt în mâni rele. Intreținute astfel *întăresc încrederea în bănci*. Iar încrederea este hora mersului bun al oricărei întreprinderi financiare...

A! Care va să zică insertiunea celor 2 bănci totuși își are rostul său.

De ce nu-l are dar și pentru celelalte 173?..

N'or mai fi având nici o nevoie să confirme încrederea publică în activitatea lor?

Admit că vor fi multe bănci — spre lauda lor fie zis — cari nu mai au nevoie de aceasta. Și-au cimentat încrederea în vreme de ani îndelungați și prin muncă solidă. Dar *nu* sunt *toate* în această fericită situație. Nu sunt cel puțin 150 din cele 173!..

De ce nu încercară deci și ele?

Dar să întoarcem treaba?

Inchipuiți-vă, spre pildă, — nu-i vorbă trebuie multă fantazie — că în loc de cele 5 pagini de insertiuni tipărite cu multă risipă de loc ale numărului 1. din „Românul”, să fi apărut 30 de pagini inserate numai cu insertiunile belșugului de milioane a falangei noastre strașnice de 175 bănci românești din patrie!

Transportați-vă în sufletul cetitorilor! E vorba de miile de Români, cari trebuie întăriți în credință, în putere și în nădejde, *cu fiecare pagină ce le-o scoatem în tipar!*

Băncile noastre sunt pulzul vitalității noastre economice! Lăsați publicul să pipăie acest pulz. Lăsați-l să simtă și să vadă cu ochii forța ce residă în munca neamului!.. Sutișoarele de mii ale celor 2 bănci nu înalță sufletele noastre, nu ne oțlesc pentru lupta vieții, nu ne întăresc în credință și în nădejde. Dar milioanele, sutele de

Ultime informațiuni

De-ale noastre.

Arad, 21 Ianuarie 1911.

Toți acei D-ni abonați, cari din întâmplare, n'au primit vre-un număr al ziarului „Românul”, sunt rugați cu insistență, să facă imediat cunoscut administrației noastre acest lucru, pentru a se lua măsurile de îndreptare. În același timp, rugăm pe toți acești d-ni abonați să ne scuze de această întârziere, de oarece din cauza numărului cererilor de abonamente neobișnuite până acum la ziarele noastre, — cu toată dragostea ce avem de a-i servi, — se fac oare-care erori de expediție. Pe viitor, vom căuta ca trimiterea ziarului, să se facă în modul cel mai punctual.

Toți d-nii corespondenți ai ziarului nostru, precum și d-nii colaboratori, sunt rugați să binevoiască a scrie cât se poate de citeț și numai pe o parte a manuscrisului. Aceasta, o cerem în interesul ziarului, deoarece citirea articolelor primite la redacție, precum și culegerea acestor articole, necesită mult timp, dă loc la greșeli de tipar și de multe ori, la întârzierea apariției gazetei.

Parastas pentru dr. Ioan Rațiu. Vineri 20 Ianuarie st. n. în ziua sfântului Ioan Botezătorul, s'a celebrat în biserica familiei „Rațiu” din Turda un parastas pentru regretatul nostru bărbat dr. Ioan Rațiu fost avocat și vicecomite în Turda și președinte al partidului nostru național. Cu aceasta ocaziune s'au pomenit la sfânta liturghie și fiii săi repausați Aurel și Iancu, apoi fica sa Dorina și părinții săi Gligor și Fina Rațiu de Nagylak.

Aflăm că d. dr. Ordace și-a depus la 15 Ianuarie, cenzura de avocat, cu deplin succes, în Târgul Mureșului. Felicitări!

Ziarul „Poporul Român”, care apare la Budapesta, anunță în modul următor, apariția ziarului nostru:

Cu ziua de Anul nou a ieșit de sub tipar în Arad numărul întâi al foii de toate zilele „Românul”, organ al partidului nostru național.

Din inimă adevărat frățească salutăm apariția „Românului”. Era așteptat cu mult dor de către toți cei buni ai noștri.

„Românul” se prezintă, atât în ce privește redactarea, cât și în ale formatului, întocmirii și înfățișării tehnice, chiar dela început drept un ziar fruntaș, impunător.

Prevăzut cu o redacție bună, dirijată de d. Vasile Goldiș, fostul deputat național al cercului Radna, care este unul dintre cei mai distinși politicieni ai noștri și un adevărat maestru al condeiului, — nu ne îndoim, că „Românul” are să ajungă oglinda și totodată și călăuza credincioasă a opiniei noastre publice.

La mulți ani!

Din patrie.

Inmormântare. Azi se face la Brașov, cu mare pompă, înmormântarea regretatului inginer inspector general Ion Baiulescu, fostul șef al serviciului de întreținere dela căile noastre ferate.

Direcția căilor ferate va fi reprezentată la funeralii printr-o delegație compusă din d-nii ingineri-inspectorii generali Otulescu, Mareș, șefi de serviciu, Galea și Caracostea, sub-șefi de serviciu, apoi din 6 șefi de divizie, 6 șefi de secție, 6 ingineri de zonă, 6 picheri și 6 șefi de gară.

Va participa deasemenea un însemnat număr de ingineri și funcționari din toate serviciile căilor ferate, unde mult regretatul Baiulescu se bucura de întinse și adânci simpatii.

Direcția căilor ferate, ca și societatea poli-tehnică vor depune câte o splendidă coroană pe mormântul neuitatului inginer.

Telefonul ne aduce vestea tristă pentru generația tânără a bogătașilor Unguri, că în Dobrițin s'a sinucis voluntarul dela cavalerie Iuliu Kovács originar din Bacica.

Tânărul intrând în societatea veșnic veselă și risipitoare a voluntarilor dela cavalerie și-a cheltuit tot ce avea, ba a făcut și datorii. În ultimul timp pierzând energia de a înfrunta nevoile vieții, s'a împușcat eri în școala de voluntari. În stare gravă l'au transportat la spital, unde a declarat, că cheltuindu-și averea, s'a descurajat și s'a decis să moară.

Spărgătorul bisericii din Reșița prins. Privitor la nemaipomenitele spargerii de biserici din comitatul Sibiiului, ni-se anunță din Sibiu, că patrula jandarmeriei din Făgăraș a prins pe linia ferată dintre Hașfalău și Homorod pe spărgătorul Aron Lormer. Lormer e acuzat cu diferitele spargerii de biserici, cari au produs senzație și teamă printre credincioșii bisericii.

Spărgătorul recunoaște spargerea dela Reșița; pe celelalte le neagă.

Din străinătate.

Dramele geloziei. În *Ponadico*, țărâncă Pe-paoli mână de o gelozie bolnăvicioasă ce puse stăpânire pe sufletul său impresionabil, bănuind că grațioasa Francesca, fetița ei de 16 ani ar avea relații cu însuși tatăl ei vitreg, — a gătit în somn pe propria sa fiică.

Fapta a săvârșit-o probabil într'un acces de nebunie, căci trezindu-se la realitate, s'a dus pe un câmp unde s'a sinucis. Fata mai mică, sora Francischei înțelegând cumplita crimă săvârșită de mamă-sa, a înebunit.

Văduvă în noaptea de nuntă. Era un obicei străvechiu al Italianilor de a răspăti cu batjocură perversitatea unor bătrâni, cari profitând de starea materială a unei fete tinere o luau de nevastă. În noaptea nunții unui asemenea bătrân, tinerimea aranjă o hălălaie de-ți venea să nebu-nești. Faptul s'a petrecut în mahalaua Ovrieto. Bătrânul pe semne destul de viguros și cu viu temperament își pierduse răbdarea și ieși cu un ciomag, să pedepsească obrăznicia tinerilor batjocoritori. Dar a pățit-o, căci un tânăr, poate chiar iubitul miresei, a descărcat revolverul asupra lui, lăsându-l mort.

Ciocnire turco-bulgară. Se anunță o nouă ciocnire la frontiera turco-bulgară, dinspre Adrianopol.

Câțiva vânători turci înarmați, au trecut frontiera pe teritoriul bulgar. Doui grăniceri bulgari s'au luat după ei și au somat pe turci să se predea.

Trei dintre aceștia s'au supus, iar ceilalți au fugit înapoi pe teritoriul turc. Grănicerii bulgari au condus pe prizonierii turci la primul prefect din apropiere.

În acest timp doi grăniceri, ascunși după niște pomi, au început a trage focuri asupra grănicerilor bulgari. Unul din aceștia din urmă a răspuns și ei cu focuri de armă.

Sosind sergentul de gardă acesta a propus sergentului turc ca împreună să cerceteze cazul; acesta însă a refuzat.

Incidentul a făcut o impresie neplăcută, cu atât mai mult cu cât comisiunea turco-bulgară pentru evitarea tuturor conflictelor de graniță aproape își terminase lucrările.

Din Viena. La Bobotează, stîntirea apei s'a săvârșit și la capela românească din Viena ce-remonia obicinuită. A asistat un număr mare de credincioși. O companie de soldați, comandată de d. căpitan Moga, a tras mai multe salve.

milioane ale băncilor noastre, se schimbă prin inserțiunea din gazetă în *capital moral* și puse la vederea tuturor în cifre și în date autentice, — ne înalță și ne fortifică! — Nu suntem un neam de cerșitori, vom sluji cu bucurie, — puterea noastră de muncă va cucerii pământul muncit de noi și milioanele noastre sunt crainicii vremii, care vin și va trebui să vină, când vom fi și stăpâni pe moșia strămoșească.

S'ar putea ca cele 175 bănci românești din țara aceasta să nu înțeleagă această vrajă, ce poate să exercite în miile de suflete cetitoare prin niște bagatele de inserțiuni în foile naționale?

Este o *datorință morală* aceasta și băncile noastre vor îndeplini-o fără doară și poate, — dacă nu au făcut-o până acum!

Dar datoria lor morală e *dublă*.

Băncile noastre au datoria nu numai față cu publicul cel mare românesc, ci și față cu aceia dintre noi, cari stau în focul prim al luptei noastre de existență, față cu *presa noastră*!

Inserțiunile permanente ale tuturor băncilor noastre românești din patrie trebuie să fie *tributul lor permanent* — un tribut într'adevăr microscopic pentru sprijinirea presei naționale și astfel pentru înaintarea cauzei noastre naționale. Acest tribut minimal nu este decât o fărâmiță ce le cere neamul din belșugul, ce le-a dat, le dă și le va da.

Când va fi să se împlinescă această dorință, care nu e a mea, ci a neamului întreg, atunci vom vedea aieva cu toți și vom înțelege în fine, că ce putere residă în cuvântul „Solidaritate”, luat în deșert sau nepătruns încă de câțiva frați de ai noștri.

Depănând aceste gânduri, am pus la o parte „Românul” și luând creionul am făcut o mică socoteală.

Fiecare bancă să dea cel puțin 6 inserțiuni pe an la gazetele noastre naționale-politice. Băncile mai bine situate vor da câte 12. — Zicem, că se poate insera pe $\frac{1}{4}$, sau pe $\frac{1}{2}$ de pagină, socotindu-se — zicem — 10 cor. pe $\frac{1}{4}$, și 20 cor. pe $\frac{1}{2}$ de pagină. Tributul minimal deci pentru băncile cele mai mici ar fi de 6-ori-10=60 cor. la foaie, — iar tributul maximal de 12 ori 20=240 cor. — Astfel dar media tributului — una cu alta — ar fi 90 cor. de bancă. Socotind numai 170 de bănci, — presa noastră ar fi ajutată cu K. 15,300 pe an, de fiecare foaie politică națională.

Și iată ne-am mai fi apropiat cu încă un pas de lozinca noastră „Prin noi înșine!”.

Piața grânelor din Aradul-Nou.

20 Ianuarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu	800 mm.	10:40 — 10:65
Orz	"	7:40 — 7:50
Ovăș	"	7:50 — 7:60
Secară	"	7:— — 7:10
Cucuruz	300 "	4:70 — 4:80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Relațiile italo-austriace. Ziarul „Tribuna“ din Roma laudă declarațiile primului ministru austriac Bienerth cu privire la facultatea italiană. Cuvintele prietenești ale lui Bienerth vor întări legătura de prietenie între Austria și Italia, vor corespunde mult politicii lui Aerenthal și a marchizului Di San Giuliano. Viceprezidentul Camerei austriace a anunțat la Roma, că cu prilejul serbărilor din Roma, mulți politicieni austriaci voiesc să viziteze Roma. Poporul italian dorește ca deputații germani din Austria să vină la Roma pătrunși de cea mai frățească iubire față de Italiani, realizându-se astfel alianță de prietenie curată între cele două state.

Rezultatul recensământului în Viena arată 2,030.834 locuitori, din care 26.533 fac serviciu activ în armată. După calculul aproximativ făcut cu câteva luni în urmă, se credea că cifra va ajunge la 2,130.320, adică 100.000 mai mult. La 1900 Viena număra, împreună cu localitatea Florisdorf, încorporată la 1904 capitalei, 1,727.073 locuitori, dintre aceștia 26.622 militari. Rezultă fără considerare la armată, o sporire cu 303.840 suflete în timp de zece ani.

Port Louis (Insula Mauriciu). Cu ocaziunea unor alegeri la Curpipe s'a produs gravă dezordine. Azi dimineață au izbucnit dezordine la Port Louis. Magazinele și birourile au fost părădite. Soldații păzesc băncile. Numărul victimelor nu se cunoaște. Trupele ocupă orașul.

Seful Irlandezilor Reomond a fost ales ca președinte al ligei Irlandezilor uniți.

S'a luat o rezoluție după care se va cere guvernului britanic să acorde Irlandei administrație independentă și un parlament național cu putere executivă.

Reorganizarea armatei franceze. Ministrul de războiu generalul Brun a înaintat camerei franceze un proiect referitor la reorganizarea armatei franceze. Proiectul are în vedere înmulțirea armatei. Până aici armata era compusă din 133 regimente, acum se vor ridica la 173 regimente. Batalioanele de vânători se provăd și cu campanii de bicicliști. De asemenea se va forma un nou regiment de telegrafisti și aviatci.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut și se pot procura dela Librăria diecezană din Arad:

Delavrancea: Luceafărul, dramă în 5 acte	2.50
Moruzi C. D.: Instrăinații, studiu social în formă de roman	2.—
Drăgușanu C. I.: Călătoriile unui Român Ardelean în țară și în străinătate, cu prefață de N. Iorga	1.50
Bănescu N.: Un capitol din istoria mănăstirei neamțului. Starețul Neozil	1.—
Iorga N.: Viața femeilor în trecutul românesc	1.75
Iorga N.: Balada populară românească, originea și ciclurile ei	—20
Fabiola sau Biserica din Catacombe de Eminentă Sa Cardinalul Wiseman trad. de Natalia Negru	2.50
Povestea lui Mihai-Vodă Viteazul în versuri	—15
Locusteanu P.: Nevasta lui Cerceluș, farsă într'un act	—10
Tolstoi L.: Păcat mare	3.—
— Cele din urmă	—70
— Războiul Rusu-Japonez, Desmeteciți-vă	1.—
— Viața, Religia, Patria, Armata, Avere	—10
— Cei cari trăiesc și cei cari mor ultima scriere a lui Tolstoi	—10
Andreev L.: Anatole France, Povești de Crăciun	—10
Renan Er. „Viața lui Isus“ trad. de Marian	—60
Gorki M. „Mama“ roman trad.	2.50

Delavrancea. „Luceafărul“ dramă	2.50
Wiseman. „Fabiola sau Biserica din Catacombe“ trad. de Negru V.	2.50
Carageale, „Schite Nouă“	2.50
Dobrogeanu-Gherea, „Neoiobăgia“	3.50
Popescu C. Povești și fabule pentru copii cu ilustrații leg.	3.—
Calendarul Minervei pe 1911	1.30
Dr. Bianu V. Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—
Schiller, „Don Carlos“ trad de Coșbuc	—50
Calderon, „Judecătorul din Zalamea“ dramă trad. de Densușianu	—40

La comanda să se alăture și pentru francatură 10—20 fil.

Biblioteca Lumina:

Nr. 1 E. Gârleanu: Trei Vedenii
„ 2 H. de Balzac: Călăul
„ 3 I. Agârbiceanu: Prăpastia
„ 4 O. Heyse. Prizonerii
„ 5 N. N. Beldiceanu: Un singuratic
„ 6 Alfred de Musset: Mimi Pinson
„ 7 Carmen Sylva: Prințul codrului
„ 8-9 Renan Er.: Viața lui Isus.

Un număr à 30 fileri.

POȘTA REDACȚIEI

D-lui din Viena. Mulțumim mult, de oferta făcută. A sosit însă prea târziu.

POȘTA ADMINISTAȚIEI

Tuturor pe cari îi privește: Favoruri la prețuri de abonamente nu să acoardă nimănui.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

**Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,**

**Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weltzer János.
(Palatul Minorităților).**

**Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. Telefon 438.**

**La Librăria Diecezană din Arad se pot
procura următoarele rechizite bisericesti:**

Potire din bronz aurit cu disc	36—
„ „ „ și cu decoruri	65—
Potire cu paharul și discul din argint curat și aurite	120—
Cutie pentru mir la sfântul botez din argint de china	26—
Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint china	30—
Linguriță pentru sf. cuminecătură din bronz aurit	4—
Linguriță de argint aurit	9—
Cădelnițe după ritul ortodox à 20—22—24—30 coroane bucata	—
Cruci pe altar sau portative din lemn frumos lucrate	4—
Cruci din argint de china cu Isus Hristos gravat în cruci și decoruri à 16 și	24—
Cruci din argint china cu Isus Hristos în email și cu decoruri aurite à 24 și	32—
Steluță din bronz aurit	9—
Steluță din argint aurit	15—
Vase pentru apă și vin cu tavă	24—
Litiere din argint alpaca	85—

Prăznicare execuție foarte frumoasă, lucrate pe lemn de tei conform prescrierii bisericești à 9 coroane bucata
Ripide din lemn frumos aurite à 20—24 și 30 coroane bucata
Cruce la ripide à 24—26 și 32 cor. buc.

Moșie de vândut.

Lângă Lugoj $\frac{1}{2}$ de oară de calea ferată se vinde o moșie de 217 jug. ca. dastrale (1600 stângeni □). Pe moșie se află case și grajduri corespunzătoare. Peste 200 jug. sunt arător, restul grădini și fânaș. Doritorii de a cumpăra aceasta moșie, să se adreseze la subscrisul

Dr. Aurel Vlad,
advocat în Orăștie (Szászváros).

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru ●
gramofon: ●

Hulló falevél

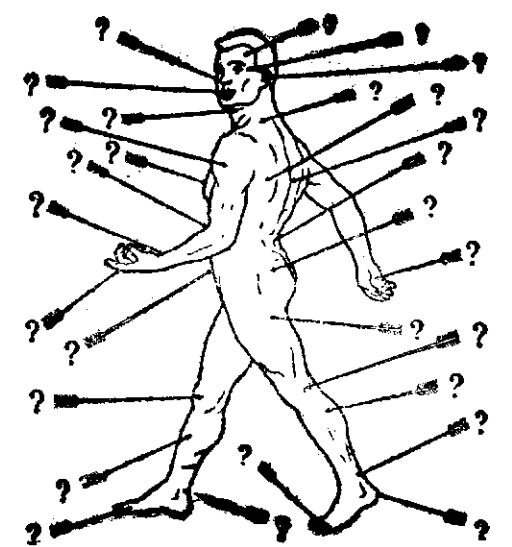
din „Czigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni hercegno“ □□

se capătă la

Koch Dániel
Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Te doare ceva?

I. Renumitul „Fluidul Elza“ alui Feller e, după experiențele noastre liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă reumă (spurc), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrală și multe nepomenite aci. Fluidul Elza a lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. — 12 sticle mici sau 6 mari, ori 2 sticle speciale, K. 5 franco.

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Prilulele-Rebarbara de mână alui Feller, contra durerilor de stomac, sgâr-ciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, răgăeli, haemeroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar.
Stubica, Centrala 122 (comit Zagrab).

„Someșana”,

institut de credit și economii, societate pe acții în Deés.

Cu capital social acționar de C. 400000.—

Fond de rezervă „ 170000.—
efectuește toate operațiunile de bancă.

□ □ □ □ □

Acoardă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lombard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5% interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 6% interese. Darea de venit o solvește institutul.

□ □ □ □ □

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Direcțiunea.

Nr. 7. 5—10.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare lasă următoarele un scurt extras:

Cămăși tricot, cupțușite cu plisă dela	75 cr.	Cătrițe	25 cr.
Pantaloni tricot, „ „ „	75 „	Jambiere pentru femei	75 „
Cămăși fine pt. bărbați	99 „	Ghete femeiești de iarnă	60 „
Cămăși fine bărb. cu pieptul de mătase	120 „	Umbrela de mătase (ottoman, extrafine)	165 „
Guleri în toate formele	18 „	Bonete elegante	100 „
Manșete colorate sau alae	19 „	Galoși	125 „
Ismene fine	45 „	Mănuși de piele	90 „
Mănuși de piele	50 „	Corsete fine	48 „
Gramafon	8 fl.	Geantă de mână pt. dame	25 „
Plăci duble, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 „
Păpuși	275 „	Ciorapi (patent)	15 „
Ploiere de mătase pt. domni	170 „	Haine de trico pt. fete	75 „
Ghete cu talpa dublă pt. domni	60 „	Imbrăcăminte de iarnă	120 „
Bretele	25 „	Ghete cu șirete pentru copii	55 „
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 „	Bretele pentru copii	04 „
Corsete brodate	81 „	Șapci tricotate pt. băieți	82 „
Cămeși tricotate pentru femei	50 „	Batiste pentru copii	04 „
Trico pentru femei	59 „	Mănuși împletite de iarnă	15 „
Ciorapi de iarnă femeiești	25 „	Jambiere pt. copii	35 „
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 „	Galoși pt. copii	90 „

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane din piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de piele de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tâlgerușe, dela 90 cr. în colo.

Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucării și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramafon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane.

Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și să pregătesc modele.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în revizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoțile bisericesti. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Revizite bisericesti ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brâne și pâlării preoțesti, precum și toate cărțile bisericesti.

Revizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

La Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

— Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. —

Aducem la cunoștința on. public, că magazinul nostru de dantele cunoscut pentru ieftinătatea lui îl vom conduce și pe mai departe, așa, că zilnic ne sosește marfă nouă, **pentru că ieftin numai în**

Magazinul de dantele

(str. Asztalos Sándor)

se poate cumpăra următoarele mărfuri:

Cămașă pentru femei din șifon R. dela	75	cr. in sus
Pantaloni	74	" " "
Rochie de "desubt" dublă I. "glott"	125	" " "
" " " " "lister	125	" " "
" " " " "mătasă	375	" " "
Brățier din bațist	52	" " "
Rochie din	125	" " "
Mătasă Taft I. metrul	68	" " "
Mătasă cu șire I. metrul	82	" " "
Haine pentru copii	75	" " "
Năframușe, duzina	58	" " "
Cămașă pentru bărbați din șif. R. R. dela	99	cr. in sus
Cămașă pentru bărbați de iarnă	35	" " "
Guler, numai	7	" " "
Manșete, perechea	8-16	" " "
Ciorapi, 3 perechi 50, 90 și 100 cr.		
Scutitor pentru guler	68	" " "
Mănuși glacé	59	" " "
Șal de mătasă	38	" " "
Modele de lucru de mână din congré	125	" " "
Dantele, metrul	1	" " "
Materii de dantele	25	" " "

Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. Stofe metru cu 75 cr., talii cu l'25 cr. — Stofe de lână p. haine bărbătești dela fl. l'20. Talii l'25 cr.

Rugăm on. public să se convingă despre ieftinătatea mărfurilor noastre. Cu stimă:

Geiger Gyula fiai.

— Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria-sudică. —

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

Nádray Mihály

birou de arhitectură

Arad, Fejsze-utca nr. 34.

Execută tot felul de planuri și zidiri în branșa aceasta. Execuție conștientoasă. Prețuri foarte moderate. La dorință execut planuri și prospecte.

Excelentele
mărfuri americane
I. D. BARRY

se capătă numai la

Weinberger János

magazin de specialități de ghete.
ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

TIPOGRAFIA DIECEZANĂ

ARAD, STR. BATTYÁNYI 2.

Asortată fiind cu cel mai variu și mai modern material pentru lucrări ce ating arta tipografică, se recomandă a execută tot felul de tipărituri ca : Documente, liste de escompt percepțiuni și erogațiuni, invitări pentru petreceri.

Tobuze pentru Țigaretete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai
plăcute, se capătă la —

Librăria **FRĂȚII ROTH**
ARAD, Andrassy-tér. (Vis-à-vis de Monumentul-sfânt).